

DEȘTEPTAREA

GAZETĂ PENTRU POPOR

Redactată de un comitet — Apare la 1 fiecărei luni.

Prețul foii pe an în țară 20 lei. — În străinătate pe an 30 lei. — Un număr 2 lei
Epistolele nefrancate nu se primesc. — — Manuscrisele nu se înapoiază.
Editor și proprietar: Societatea acad. „JUNIMEA”. Redacția și adm.: Piața Unirii No. 3.

10 MAI.

Una din cele mai binecuvântate zile pentru neamul nostru a fost ziua de 10 Mai (st. v.) De ziua aceasta se leagă trei întâmplări foarte însemnate și chiar hotărâtoare pentru regele român.

După detronarea lui Cuza Vodă, care se întâmplă în Februarie 1866, România rămase fără domnitor. Moldova și Muntenia, cari se uniră sub Cuza Vodă în anul 1859 într'un singur principat numit România, erau pe cale să se desbina. Austria, Rusia și Turcia cari nu priviau cu ochi buni unirea Moldovei și Munteniei, îi îndemneau pe Moldoveni și Munteni spre desbinare. Pe Români îi amenința o primejdie mare, căci desbinarea lor n'ar fi însemnat alta ceva decât robirea neamului nostru și Dumnezeu știe de-ar fi fost astăzi România Mare.

În zilele acelea de grea cumpănă pentru România, Românii cari cunoșteau primejdia în care se afla, nu steteau pe tânjală, ci erau pe căutate după un domnitor nou, căci suirea pe tronul României a unui domn ar fi scăpat România de primejdia desbinării în care se afla.

După multă căutare a fost ales de Domnitor principele Carol de Hohenzollern din Prusia. Principele Carol se hotărăște, după ce șovăise mai multă vreme, să primească tronul României. Acuma s'au ivit alte greutăți. Austria, Rusia și Turcia se împotriveau alegerei principelui Carol ca domnitor al României. În România era cât pe ce să izbucnească o răscoală

și atunci desbinarea principatelor, Moldova și Muntenia, ar fi fost săvârșită, precum o doriau dușmanii noștri.

Pentru înlăturarea acestei primejdii nu rămânea alta nimic decât suirea cât mai grabnică a principelui Carol pe tronul României.

Românii cari doriau unirea principatelor, Moldova și Muntenia, așteptau sosirea principelui Carol în România ca sosirea unui Hristos, care avea să mântuie țara noastră de pericolul ce o amenința. Principele Carol se hotărăște să plece la România și ca să sosească cât de grabă în țara noastră, alege calea scurtă dar și periculoasă prin Helveția și Austria. Prin Austria călători cu un pașaport fals sub numele de Carol, Hettingen, ca să nu fie cunoscut. Austria era pe atunci în dușmănie cu Prusia și dacă ar fi fost cunoscut principele Carol care era ofițer în armata prusă, ar fi fost arestat de Austrieci. După multe greutăți ajunge principele Carol în România și în ziua de 10 Mai a anului 1866 intră în București nou alesul Domnitor al Românilor.

Ziua mult așteptată de toți Românii cu tragere de inimă pentru țara lor, a fost 10 Mai 1866.

În ziua aceea primejdia de desbinare a principatelor românești a fost înlăturată.

A doua întâmplare foarte însemnată, ce se leagă de 10 Mai, e proclamarea neatârării României în ziua de 10 Mai 1877. România, care era supusă Turciei, voia să devină neatârnată. Pela începutul anului 1877 Rusia era în pragul unui război cu Turcia. După declararea războiului între Rusia și Turcia, a fost pentru România timpul potrivit spre a se face neatârnată de Turci, ținând parte Rusiei. Iar ziua fericită în care a devenit România liberă e 10 Mai 1877.

A treia întâmplare fericită în ziua de 10 Mai e încoronarea principelui Carol I ca rege al României. În această zi din anul 1881 România e ridicată dela rangul de principat la rangul de regat, iar principele Carol I e încoronat ca rege al României cu coroana de oțel fabricată dintr'un tun luat dela Turci în războiul de neatârare din anul 1877.

Ziua de 10 Mai este deci ziua de întreită sărbătoare națională. Ea e însemnată prin urcarea pe tron a principelui Carol I (10 Mai 1866), prin proclamarea neatârării României (10 Mai 1877) și prin încoronarea principelui Carol I ca primul rege al României (10 Mai 1881).

De aceea ziua de 10 Mai, de care se leagă trei întâmplări foarte însemnate și foarte fericite pentru România, a fost aleasă ca sărbătoare națională și sărbătorită în fiecare an spre amintirea celor trei evenimente întâmplate în această zi și de cari trebuie fiecare Român să-și aducă aminte totdeauna și mai ales în ziua de 10 Mai.

În anul acesta ziua de 10 Mai a fost sărbătorită cu mare zel în întreagă România Mare.

Unde stă pricina nemulțămirilor ?

Rar când întâlnești pe cineva fie bogat, fie nevoiaș, fie om cu vază sau numai un muritor de rând, ca să nu găsească vre un prilej de nemulțămire. Ți-ar veni a crede, că într'adevăr țara noastră ajunsă România mare este o vale a plângerii și a suferințelor. Dară aceasta nu este așa, căci nu s'au mai pomenit vremuri în istoria lumii, ca oamenii să fi fost deplin mulțamiți. Totdeauna trebuinți nouă și arzătoare au ținut în încordare neamul omenesc și l'au împins la cele mai năstrușnice treburi. Și înaintea războiului se auzia unde te întorceai, ba că e greu de trăit, ba că toate sunt scumpe, ba că nu-i câștig, ba că nu-i pământ, ba că asta-i rea și ceia că nu-i bună, ba că de-ar fi odată bătălie, că poate vor veni alte rândueli. Bătălia a fost, a împlut lumea de jale și ruină, a schimbat hotarele împărățiilor, dară oamenii tot nemulțamiți au ramas. Așa că trebuie să credem și să spunem, că nemulțămirea nu vom găsi-o în împrejurările de afară, ci tocmai în sufletul omenesc. Dumnezeu, când l'a zidit pe om, i-a răsădit în suflet sămânța năzuinței spre desăvârșire și fericire. Fără această năzuință nu se poate închipui nici o propășire pe calea binelui. Viața pamântească este însă mărginită și puține din dorințele sufletului nemuritor ajung la îndeplinire, deaceia acea nemulțămire, care se naște din legătura trupului menit morții și a sufletului vecinic ca însuși D-zeu.

Iară cine voește să știe despre adevăratele suferinți și nenorociri prăbușite peste noroade în vremea noastră și să se lumineze asupra binefacerii, că trăim într'o țară liniștită și bogată, să-și deschidă urechile și să-și îndrepte privirea peste hotare. Acolo este iadul încă mai fioros decât îl fac zugrăvelile din cărți și de pe pereții bisericilor. Foamete, boli, omoruri,

jafuri și prigoniri sunt semnele stăpânirii bolșevicilor. Acolo putem zice, care se poate căuta nemulțămirea și în împrejurările din afară. Dară la noi în România mare câmpiile rād ca raiurile din povești, mana lor îndestulează pe capii ei și pe străini. Înalta înțelepciune a unui crai viteaz ravarsă dragoste peste poporul său și iubire între oameni. Și ca să fim fericiți și mulțămiiți după puțința omenească, să muncim numai cu râvnă și cinste, să ținem credința și obiceiurile strămoșilor noștri, să ne iubim țara și să înconjurăm Tronul și Regele cu credință de români adeverați.

Zah. Pop.

O veste tristă.

Moș Grigorie morarul ședea pe prispa casei sale bătrânești și se gândia la multe, multe. Toți cei de-acasă s'au dus în câmp, căci era tocmai timpul secerișului. De departe, din spre valea Siretului se auzia sunetul înăbușit al tunurilor, care amestecându-se cu cântecul frumos al paserilor din pădurea apropiată, îl făcea pe moș Grigore să fie trist și să se gândească la feciorul său Ion, pe care nu l'a văzut de doi ani de zile, de când s'a dus la prima mobilizare. De doi ani nu l'a văzut și numai puținele scrisori pe cari le primea, fără să știe de unde și când au fost ele scrise, îi aduceau dovada, că feciorul său trăește și că se află pe cutare sau cutare front, după cum înțelegea el din scrisoare. Dar de o bucată de vreme, de 2 luni și mai bine, moș Grigore nu primise nici un semn de viață dela Ion, pe care îl iubia mai mult ca pe orice în lume; îl păzia ca ochii săi din cap, căci era bătrân și slab și Ion îi lucra pământul și prin munca sa îl hrănia pe el, pe baba și pe ceilalți copii mai mici. A trebuit însă să plece departe, să-și părăsiască bătrânii săi părinți și D-zeu bunul știe!

Și cum se gândia moș Grigore morarul la copilul său, un cărd de cioare sbura croncănind în spre valea Siretului. Bătrânul știa prea bine, că în urma fiecărei bubuituri de tun moartea năprasnică culcă la pământ pe câțiva flecăi, cari cu piepturile lor apără atât de vitejește țara, tronul și glia strămoșească. Îi povestise doar feciorul Mariei Spânoaiei despre bătăliile cele mari, în cari moartea și durerea își arată puterea. Ear câte odată, când îi liniște pe front și când această liniște îi întreruptă din când în când de gemătul dureros al unui

rănit sau de un suspin lung al unui tată ce se gândește la soția și la copiii săi rămași pe seama norocului, se aude din depărtare venind croncănitul cioarelor flămânde, cari își caută hrana pe câmpul de luptă.

Bătrânul tată se gândi la feciorul său și i se păru că-l vede parcă undeva departe, cu pușca la umăr în ajunul unei mari bătălii. Un gând rău îi trecuse prin minte. Ferească D-zeu. își făcu cruce și caută să se gândească la altceva. Se uită, scutindu-și ochii de razele ferbinți ale soarelui cu palma, de nu vine cineva să-i alunge urâtul.

Satul părea pustiu. Numai când factorul poștal trecu cu pași grăbiți peste ulițele satului, câte o babă cu ochii plini de lacrimi sau câte o fată îi aținea calea la poartă și-l întrebau cu nerăbdare dacă nu are vre-o scrisoare și pentru ele. Moș Grigore, văzând că factorul poștal dădu să treacă pe la casa sa, se sculă repede de pe prispă și-i eși în cale. Acesta intră în curte cu o scrisoare în mână și i-o dădu bătrânului, care-l îmbrățișă și-l sărută de bucurie. Moșneagul se întoarse cu scrisoarea mult așteptată și o ținea în mână așa cum ține un cerșetor pânea pe care i-o dă un bun de inimă. Se așeză iarăși pe prispa casei și se uită cu dor la scrisoare, căci nu putea ceti. S'ar fi dus el la popa sau la învățătorul satului, dar cum să lase casa. O lacrimă curată, o lacrimă de bucurie i-se strecură și căzu pe plicul alb ce-l ținea în mână ca o reliquie. Deodată se auziră pași dinspre cărarea ce ducea prin grădină la biserică. Era părintele Nae ce venea dela o înmormântare.

„Bună ziua, moș Grigore“, zise părintele, intrând în ogradă, „ce faci singur acasă? Văd că ți-i casa pustie?“

„Mulțumim d-tale părinte, bine. Am rămas și eu să străjuiesc gospodăria. Măriuca cu copiii s'au dus în câmp la secerat. Ionică nu-i și-i greu“.

„Va da bunul D-zeu și se va întoarce acasă în scurtă vreme, căci se aude că în curând o să fie pace. Ce veste dela băiatul d-tale? îi merge bine?“

„De două luni de zile n'am primit nimic dela el, deabia azi, mai înainte am căpătat o scrisoare și așteptam să-mi vie copiii din câmp și să mă duc la d-voastră să-mi cetiți că tare mi-i dor să știu ce-mi mai scrie“.

Popa Nae luă scrisoarea, o deschise și așezându-se pe prispă lângă moș Grigore ceti și o răsceti, parcă nu-i dădu de sfârșit.

Și nu știu ce i-o fi zis lui moș Grigore, dar acesta auzind cuprinsul scrisorii, se făcu palid și începu să plângă ca un copil. Părintele Nae se duse acasă și-l lăsă pe bătrânul tată singur. Acesta ținu scrisoarea deschisă, scrisă cu mâna proprie a lui Ion pe patul morții, în mână și lacrimi de durere udau hârtia ce conținea ultimele semne de viață a fiului său. Soarele apuse demult, cântul paserilor din pădurea apropiată încetase și numai din când în când se auzia câte o bubuitură de tun dinspre valea Siretelui.

Veniră și cei de-acasă din câmp, oboșiți și-l găsiră pe moș Grigore lungit pe prispă, fără să poată vorbi un cuvânt. Veni și popa Nae și primarul satului, dar înzădar. Moș Grigore își dădu sufletul în mâinile Domnului, auzind despre moartea dragului său Ionică. Înserase de mult. Satul părea că doarme. Numai lătratul cânilor și țipătul înfricoșător al bufniței arătau că aici locuiesc oameni. Ear trecătorii, cari veniau dela iarmaroc din târgul învecinat și sătenii întârziați prin munca câmpului vedeau prin ferestruica mică a casei lui moș Grigore o luminiță mică de ceară, arzând la căpătăiul mortului și auziau plânsul înăbușit al acelor ce jeleau moartea bătrânului lor tată și pe cea a iubitului lor frate, mort în războiu, pentru țară, tron și moșie.

I. Iacoban.

Culegere de cântece bătrânești.

Vălean.

— Frunză verde mălinaș,
 Draga mamei Vălenaș,
 Vezi beția și curvia
 Cum ți-a pierdut voinicia?
 — Of! taci, maică, nu ofta,
 De-oiu avea zile-oiu scăpa!
 Na-ți cheia de la bădița,
 Și-mi descuie lădița
 Și-mi ia bani cu *chivera*
 Și du-i la Măria-Sa.
 Maica sa l'a ascultat,
 Bani cu *chivera*-a luat:
 — Of, Deamne, Măria-Ta,

Poftim bani cu *chivera*
 Și dă-mi drumul la fecior
 C'am pus gând să mi-l însor!
 — *Satri*, haită și cătea,
 Că și eu l'oiu însura
 Cu mireasa frânghia!
 — Draga mamei, Vălenaș,
 Vezi beția și curvia
 Cum ți-a pierde voinicia?
 — Taci, maică, nu mai ofta,
 De-oiu avea zile-oiu scăpa...
 Ia cheia dela lăcată
 Și descuie grajd de piatră

C'am trei cai
 Dela trei erai:
 Unul negru ca corbul,
 Unul roșu ca focul,
 Unul murgul, porumbul.
 Maică-sa l'a ascultat
 Grajd de piatră-a descuiat;
 Măsa grajdul descuia,
 Murgul din picior bătea,
 Măsa șauă mi-i punea,
 Mi-l înșăua muerește,
 Mi-l închinga voinicește,
 Și la Vălenaș pornește.
 — Murgule, murgule hăi,
 Mai poți tu la bătrânețe
 Cum puteai la tinerețe?
 — Hei, stăpâne, ia ceva,
 Că mi-i carnea ca fierul
 Și pielea ca oțelul...
 — Ia-mi strănută tu odată
 Ca să-mi crape grajd de piatră!

Murgul când a strănutat,
 Grajdul în patru a crăpat,
 Toți voinicii au scăpat;
 — Dă-ți șelele ici colea,
 Să mai pun picioru 'n scară
 Să mai plec prin astă Țară!
 Impărate, ciocoiu prost,
 Rămăi deacum sănătos,
 Judecata nu mi-ai scos!
 Mai umblă din deal în deal
 Și-ți mai cată un caimacan,
 Să mai subție din ban,
 Că eu merg din stână 'n stână
 Să cercăm brânza de-i bună
 Și vreun voinic de pricină.
 Și din perdea în perdea
 Să-mi aleg câte o pieleca
 Să-mi fac căciulă din ea.
 — Ionică, barbă rară,
 Tu mi-ai fost nepot de vară,
 Mai haidem prin iastă Țară!...

(Dela flăcăul Gh. a Bălașei, Sârbi-Dorohoi)

Cf. La Alex. Vasiliu, *Cântece*, p. 37 e „Velinaș“.

Din prezent spre viitor

Motto: „Știind că omul este muritor,
 Cuvine-se a ne gândi
 Din prezent la viitor,
 Și fapte bune a isprăvi“.

Știm doară că oamenii se trec ca și floricelele de primă-vară, cari se desvoltă dimineața, iar seara sunt veștezite și călcate în picioare.

Generațiunile oamenilor se scurg ca și valurile unui râu repede; nimic nu poate să oprească timpul, care atrage după el tot ce se pare a fi statornic.

Deci și noi, care acuma ne bucurăm de tinerețea noastră veselă și atât de bogată în plăceri, să ne aducem aminte, că această frumoasă vârstă nu este nimica alta decât o floare, care mai curând, sau mai târziu, va fi veștezită sau chiar putrezită.

Ne vom vedea pe nesimțite schimbându-ne; grațiile, dulcile

plăceri cari ne însoțesc acuma, puterea, sănătatea, veselia, toate aceste bunuri lumești, cari sunt însă trecătoare, vor pieri ca un vis frumos; nu ne va mai rămâne, decât o tristă aducere aminte; bătrânețea sfârșită și inimică tuturor plăcerilor, va veni să ne sbârcească fața, să ne îndoiaie trupul, să ne slăbească membrele, să sleiască în inimile noastre isvorul veseliei, să ne desgusteze de prezent, să ne facă a ne teme de viitor și a fi indiferenți, nesimțitori la tot, afară de durere.

Acest timp ne pare nouă îndepărtat. Însă ne înșelăm în privința asta, căci el se grăbește foarte, iată-l că în curând va sosi: ceea ce vine cu atâta repeziciune, nu este departe de noi, și deci timpul prezent, care fuge repede, este deja foarte departe, pentru că el dispăre chiar în momentul când noi vorbim și nu mai poate să se apropie, nici să se întoarne în veci.

Să nu ne biziim deci dară, niciodată pe timpul prezent, care trece repede ca un vis; ci să ne susținem pe calea colturoasă și aspră a virtuții creștinești, în vederea viitorului, care nu va trece. Căci zis'a Dumnezeu Tatăl cel Atotputernic fiilor lui Izrail și profeților: „Adevăr zic vouă, că cerul și pământul vor trece, iară cuvintele mele nu vor trece în veci“.

Cuvine-se deci, ca noi toți creștinii dreptcredincioși, să ne pregătim cu fapte bune și cu iubire față de Atotbunul Dumnezeu, prin moravuri curate și prin dragoste de dreptate, un loc în fericita sălășuire a păcii.

Michail Turcan

teolog

Schitul Sfântului Onufrei

sau

Cum s'a înființat satul Mânăstioara de lângă târgul Siret.

(Urmare și sfârșit).

Târgul Siret mai stăpâna în vechime și o câmpie întinsă dincolo de satul Mânăstioara, mai spre apus, cam pe locul unde se află azi gara Ruda (Vicșani). Această câmpie întinsă se numia „Valea Coilei“ și aducea Siretenilor un venit sau o zeciuală de fân de 50 fl. pe an.¹⁾

Călugării dela Sf. Onufrei vroiau să pună mâna și pe această câmpie întinsă. Ei ziceau dela o vreme, că Siretenii

¹⁾ Cronica paroh. Siret.

n'au nici un drept de stăpânire asupra moșioarei „Valea Coilea“, căci pe această vale ar fi stat în vechime satul Vicșani, care aparținea de drept mănăstirii Sf. Onufrei.¹⁾ Acest sat a fost așezat în vechime între Bancești și Frătăuți, iar apoi a dispărut încât azi cu greu se poate arăta locul pe care a stat.²⁾

Se iscă deci un proces (judecată) pentru stăpânirea Coilei între călugării mănăstirii Sf. Onufrei și între târgoveții din Siret, pe care îl perdură însă călugării, căci Siretenii putură dovedi prin hrizoave vechi dreptul lor de stăpânire asupra Coilei.

Izbucnind însă în anul 1770 o holeră grozavă, care seceră aproape pe toți locuitorii din târgul Siret, starețul schitului Sf. Onufrei, care era de loc din Siret și se bucură de mare cinste și încredere la Sireteni, întrebuița acest prilej spre a pune mâna prin viclenie pe hrizoavele târgoveților din Siret, prin cari dovedeau ei drepturile lor asupra moșiei Coila. El chemă adecă într'o bună zi pe reprezentanții târgului Siret, adecă pe soltuz și pe cei 12 pângari, — căci așa se numiau pe atunci primarul și cei 12 sfetnici ai târgurilor moldovenesti — și li spuse, că holera își are cuibul ei în hrizoavele și hârțiile vechi și mucegăite, ce se află în cancelaria Primăriei și prin casele bieților târgoveți.

Deci spre a stârpi această boală strașnică, trebuie nimicită prin foc toate aceste „hârții vechi“ în cari s'a sălășluit holera.

Astfel cuvântă părintele stareț fruntașilor din Siret. Soltuzul și cei 12 pângari din Siret, cari pe atunci erau toți numai Moldoveni, înspăimântați de ravagiile înfricoșătoare, ce le făcea holera în fiecare zi în rândurile Siretenilor, se increzură lesne în vorbele viclene a starețului lacom, adunară toate hrizoavele și zapisele vechi ce le aveau dela părinți și strămoși și le aduseră la schitul Sf. Onufrei.³⁾

Starețul, bucuros că i s'a nimerit vicleșugul, porunci să se facă un foc mare sub niște brazi din apropierea mănăstirii și puse pe foc toate aceste documente de mare preț, cari azi ni-ar da deslușiri despre multe lucruri din vechime.

Așa perdură târgoveții români din târgul Siret cele mai trebuincioase și mai însemnate scrisori, din bătrâni, care li întăriau și li dovedeau dreptul nu numai asupra Coilei ci și asupra altor averi din târg.

¹⁾ Prelicz: Gesch. d. St. Sereth, apoi Cronica par. Siret.

²⁾ Vezi: I. Bogdan, Docum. lui Ștefan cel Mare, I, pag. 332.

³⁾ Vezi: Cron. par. Siret.

Iar urmașii de azi ai acestor târgoveți din Siret își perdură prin fapta starețului dela mănăstioara Sf. Onufrei zestrea lor strămoșească și o mulțime de știri prețioase și amintiri frumoase din vremea moldovenească a târgului Siret, din pricina încrederii prea mare în vorbele unor călugări iubitori de argint.

Și poate ca pedeapsă pentru această slăbiciune și nechibzuință a vrut Dumnezeu, că toți acești reprezentanți ai comunei Siret — cari împreună cu soltuzul târgului au dus documentele și hrizoavele vechi spre nimicire la Mănăstioara, au murit de holeră, afară de unul.¹⁾

După răpirea Bucovinei decătră Austrieci în anul 1775, schitul sf. Onufrei fu desființat împreună cu celelalte 35 de mănăstiri și schituri din Bucovina, iar moșiile sale fură puse sub stăpânirea „Administrației fondurilor și moșiilor statului“²⁾ din Lemberg. Președintele acestei administrații, Mathias Anzer, a ordonat să se colonizeze moșia Sf. Onufrei cu coloniști nemți. Pe temeiul acestei porunci fură aduse la Mănăstioara 8 familii de Nemți din Germania și fură așezate pe partea dinspre Siret a comunei.³⁾ Din aceste familii de coloniști se trag Nemții de azi din Mănăstioara.

Administrația austriacă i-a înzestrat cu pământ românesc din moșia târgului Siret și a comunei românești Mănăstioara cu scopul de a sluși fața românească a acestei comune precum au înpestrit-o și multe alte sate românești din țara noastră.

Schitului St. Onufrei de odinioară i-a rămas numai numele „Mănăstioara“, care s'a întins asupra comunei din jurul ei. Biserica acestui schit nu mai e mănăstire, ci servește dela 1785 până azi de biserică parohială fără moșie, săracă, tristă și neîngrijită, precum sunt aproape toate bisericile vechi din vremurile moldovenești din Bucovina. Comuna Mănăstioara a fost sfărâmată aproape cu totul în războiul ce l-am petrecut, căci prin ea treceau tranșeele Rușilor în anul 1917, cari au lăsat în sufletele locuitorilor scăpați cu viață ai acestei comune numai jale și sărăcie.

Cernăuți, April 1921.

S. Reli.

1) Cron. par. Siret.

2) 3) Prelicz : Gesch. d. Stadt Sereth.

Ai carte, ai parte.

Ai carte, ai parte zice un vechiu proverb românesc și bine zice. Unde te duci, unde te 'ntorci, vezi cât de bine este că știi ceti și a scrie. Căci în ziua de azi omul ce nu știe carte e asemenea unui dobitoc. El nu știe ce se întâmplă în lume, se lasă înșelat, cu un cuvânt nu-și poate da rând în vieța cea de toate zilele. Și-i dureros când vezi, că cea mai mare parte din sătenii noștri au o oarecare ură față de școală; și de ce? Pentrucă se tem, că, dând copiii la școală, nu vor avea cu cine să lucreze pământul. A gândi asemenea înseamnă a păcătui înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor. Cartea este averea cea mai frumoasă, ce-o pot da părinții copiilor lor.

Omul ce are pământ în belșug, dar nu știe ceti și scrie, e asemenea bolnavului, ce are pânea în mână și n'o poate mânca. Căci ce folos ai din pământ, pe care, dacă nu știi carte, nu-l poți lucra așa, ca să-ți aducă folos. Uitați-vă la nemți. Fiecare dintre ei știe ceti și a scrie. Dar pentru aceea și gospodăriile lor sunt mai frumoase și ți-i mai mare dragul când intri într'un sat nemțesc și vezi rânduiala și bogăția ce stăpânește acolo. Săteanul nostru în privința aceasta e mai nepăsător, el nu se gândește la foloasele ce le aduce școala. El crede, că școala îi numai flori de cuc. El nu știe cu ce greutate am luptat noi Românii de pretutindenii, mai ales noi cei ce am scăpat nu de mult de stăpânirea străină, ca să vedem înălțându-se în fiecare sat românesc câte o școală, unde să poată învăța copiii a scrie și a citi în limba strămoșească, în limba pe care o vorbesc părinții lor și pe care au moștenit-o din moși-strămoși. Școala trebuie să fie fala satului, iar cârșmele să fie stârpitate de pe fața pământului, căci ele sunt numai locuri de învrăjpire, locuri unde oamenii sănătoși își perd sănătatea și averea. Sătenii să-și trimită copiii la școală, îndată ce-și împlinesc aceștia vârsta de șapte ani și atunci vor vedea, cât de înțelepți au fost strămoșii noștri, dela cari am moștenit proverbul de care să ne aducem întotdeauna aminte, căci:

Ai carte, ai parte. N'ai carte, n'ai parte.

I. Iacoban.

Când te bați cu cineva în noroi, ori te trântește ori îl trântești, tot te murdărești.

Țiganul la jurat.

Un biet creștin de țigan, într'una de zile, pe la miezul nopții, a găsit în ograda unui om un cojoc, o curcă și un stup de albine, pe cari le-a luat la bordeiu la el, dar lumea, cum îi lumea, zicea că chiar le-a furat. Și nu se știe de unde a zăpșit și cel cu lucrurile și l-a dat pe bietul puradel în judecată. I-au venit citații și țiganul sta smerit înaintea judecătorului, dar la întrebări spune că el nu știe nimic. (Asta era într'o Mercuri).

Judecătorul văzând că nu poate scoate nimic dela țigan, îl pune să jure pe cruce, că nu a furat cojocul,

Țiganul pune mâna pe cruce și începe a jura :

— „Doamne Sfânto Mercurat,
După cap nepieptănat,
Sus îi cerul, jos pământul.
De-am furat eu cojocul
La mine i-a fost locul!“

Judecătorul n'a înțeles sucitura de cuvinte a țiganului și a crezut că s'a jurat că n'a furat el.

— Cojocul nu l-ai furat, după cum văd, dar la ce-ai furat curca?“

Pune țiganul iar mâna pe cruce și începe a se jura :

„Doamne Sf. Mercurat,
După cap nepieptănat,
Sus îi cerul, jos pământul,
Doamne mare-i jurământul!
De i-am luat eu curca,
Să-mi umple carnea trupul,
Și penele vântul“.

Omul dreptăței crede că a jurat iar și se minunează de un jurământ așa de strașnic, dar urmează înainte :

— „Bine îi zice el țiganului, curca zici că n'ai furat-o, dar la ce-ai luat stupul?“

Țiganul, iute pune mâna pe cruce și începe :

„Doamne Sf. Mercurat,
După cap nepieptănat,
Sus îi cerul, jos pământul,
Doamne mare-i jurământul!“

De i-am furat eu mierea,
Să mănânc cu muerea,
Iar ceara s'o ard sara
Cu doagele să umplu țara!

Atunci judecătorul spune reclamantului să plătească amenda și cheltuiala țiganului nevinovat.

Reprodus din revista „Ion Creangă”, Chișinău.

Invățături.

Patria se întărește cu :

Copilul bine îngrijit, omul bine hrănit, casa bine gospodărită, grădina și curtea bine îngrijită, ogorul bine semănat, dragoste bună de casă, de femeie, de copii, de ai tăi și de aproapele, strânsură la magazie, economie la pungă, hărnicie la muncă, veselie la odihnă, limbă curată, obiceiuri bune, surâsul pe buze și alergare când goarna sună chemarea.

*
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nu cere ajutor la altul până nu ai întrebuințat toată mintea și toată puterea ta, căci tu poți mai mult decât crezi, dacă voiești.

* * *

Când iei din al altuia ești necinstit. Când lași să-ți ia altul din al tău ești slab.

* * *

Să nu râzi de oameni sluiți
Și de orbi, de șchiopi și muți,
Ci de vezi așa calici,
Doamne ferește să zici.

Din „Răsăritul”.

Având în vedere scopul ce-l are gazeta noastră pentru popor „DEȘTEPTAREA”, rugăm pe toți prietenii și cititorii „Deșteptării” și mai ales pe preoți și învățători să ni trimită spre publicare poezii, anecdote, basme, proverbe, cimilituri ș. a. culese din popor.

Spovedania țiganului.

Venind postul mare, merse țiganul să se spovedească popei, căci multe găște și purcei avea el pe suflet. Popa însă-l întrebă înainte de toate: „Măi Culișo, să-mi spui tu câți Dumnezei sânt pe lume? D'apoi câți părinte... patruzeci“. Părintele îl măsură cu cârja, de făcu țiganul numai hâc. Gândind că i-au intrat acuma mințile în cap popa-l întrebă iară, câți Dumnezei sânt, ca să vadă cât de ascuțită e cioara la minte. Baragladina stă, se gândește, se mai scărpină pe unde a fost stânjit și răspunde cam cu jumătate de gură: „D'apoi știu eu părințele. Poate vor fi la vreo optzeci, dacă nu mă înșel“. Atunci părintele îl croiește cu cârja, punându-i a treia oară întrebarea. Țiganul socotind că n'a spus destui răspunde: „D'apoi o sută, părinte“. Popa era să-și iasă din fire de mânios ce era și de aceea îl îmblăți cu cârja până 'n ușa bisericii. Fugind țiganul se întâlnește cu alt cioroi și-l întrebă pe acesta unde merge. Cioroiul îi răspunde că merge și el la spovedanie. „Dar tu ști câți Dumnezei sânt? — „Știu că este unul“ — „Du-te tu cu unul“, grăi țiganul nostru, „dacă vrei să-ți spargă popa capul, căci eu i-am spus o sută și tot nu i-au fost destui“.

Culeasă din popor, de G. Cazacu

CIMILITURI

Am un om tăpănos,
mână porcii în jos.
Pieptenele

Merge pașa pe uliță
cu trei mii de sulite.

Articuli

Eu n'am din natură
nici limbă, nici gură,
dar spund la oricare
cusurul ce-l are,
și nu se mânie,
ci vrea să mă ție.

Oglinda

Până am fost în viață,
tot la masă am stat;
iar după moarte nu-i cine
să-mi astupe oasele

Oala

Ce-i nou în lume?

În 19 Mai a plecat al doilea transport de grâu trimis de Centrala cooperativelor sătești în Franța pe răfuiala împrumutului nostru făcut acolo în suma de 200 de milioane.

La Petroșani s'a descoperit un nou complot unguresc care plănuia mari ticăloșii. S'au făcut mai multe arestări. Sunt dovezi că statul major din Budapesta conduce toată organizația.

Guvernul italian a decorat orașul Galați cu ordinul „Crucea de război” ca amintire și răsplată pentru suferințele îndurate din partea Nemților în timpul războiului.

Ministrul de finanțe a hotărât ca mărfurile cari uu sunt ridicate din vamă să fie vândute prin licitație.

În Belgrad s'a hotărât încheierea unui stat sârbo-croato-slovac.

Comisarii aliați au proclamat orașul Constantinopol și strămtorile Bosfor și Dardanele ca neutrale.

Se zvoneste că se va face o alianță între România și Jugoslavia. Aceasta pentru a se putea apăra reciproc în cazul unui atac din partea Ungariei sau a Bulgariei.

Guvernul german a anunțat plata imediată a 150 milioane de mărci în aur, urmând ca în 25 de zile să completeze miliardul (o mie de milioane) fagăduit.

Statul român a cumpărat în ultimul timp 12 corăbii, iar 10 ne-au fost date din fosta flotă Austro-Ungară. Corăbiile acestea au căpătat următoarele numiri: Basarabia, Ardeal, Bucovina, Mărăști, Mărășești, Vîfor, Vârtej, Vijelia, Sbor, Năluca, Zmeul.

M. S. Regina Maria a fost decorată din partea Italiei cu medalia de argint a „Virtuții Militare“.

Granița între România și Cehoslovacia s'a îndreptat în favoarea noastră așa că am câștigat o populație de 7000 de locuitori români.

Guvernul german a incredințat pe contele Schullenburg ca să urmeze tratativele cu guvernul român referitor la datoriile de război.

Legătuinea bulgară a adus la cunoștință guvernului român că va restitui în curând întreg materialul de război capturat.

Partidul republican american e de părere ca Statele-Unite să reia legăturile comerciale cu Rusia, fără ca prin aceasta să recunoască legitimitatea guvernului sovietic.

Termenul pentru stampilarea efectelor de Stat austro-ungare s'a prelungit până la 31 Mai 1921.

Siguranța din Cluj a arestat pe conducători comuniști din localitate.

Situația semănturilor de primăvară din vechiul Regat este:

32 mii hectare grâu de primăvară, 7 mii hectare păpușoi, 260 mii hectare orz și orzoaică, 180 mii hectare ovăz, 18.500 hectare rapiță și 27 mii hectare alte plante ca: bob, mazăre, linte, fasole, etc. Aceste date sunt provizorii de oarece nu au sosit toate rapoartele consilierilor agricoli. Pe de altă parte păpușoiul se mai seamănă.

Direcțiunea generală a Regiei a hotărât să dea ajutoare până la 2000 lei cultivatorilor de tutun.

În Basarabia recolta de tutun din anul 1920 este de 6.519.100 kgr.

„DEȘTEPTAREA“ se va trimite de acum numai celor ce ni-au plătit abonamentul. Iar cei ce doresc să aboneze „Deșteptarea“ și vor plăti abonamentul mai târziu, să ne dea de știre prin o carte poștală.

Abonați „Deșteptarea“, cea mai bună gazetă pentru popor.